

Civilutskottets betänkande 2025/26:CU1

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2026 inom utgiftsområde 18, som uppgår till ca 1,8 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om ett bemyndigande om ett ekonomiskt åtagande. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner.

Övriga motionsförslag avstyrks.

I betänkandet finns en reservation (V) och fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:1 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet5

 Ärendet och dess beredning.....5

 Budgetprocessen i riksdagen5

 Betänkandets disposition6

Utskottets överväganden.....7

 Bostadspolitiskt mål7

 Utskottets ställningstagande.....8

 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 188

 Statens budget inom utgiftsområde 1816

 Utskottets ställningstagande.....27

 Sjöfylleri.....31

Reservation33

 Bostadspolitiskt mål, punkt 1 (V)33

Särskilda yttranden34

 1. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 2 (S).....34

 2. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 2 (V)36

 3. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 2 (C)38

 4. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 2 (MP)40

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....43

 Propositionen43

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2643

Bilaga 2

Regeringens och motionäremas anslagsförslag47

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Bostadspolitiskt mål

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1326 av Sanna Backeskog (S),

2025/26:1810 av Aida Birinxhiku m.fl. (S) och

2025/26:2821 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation (V)

2. Statens budget inom utgiftsområde 18

a) Anslagen för 2026

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 18 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 18 punkt 2 och avslår motionerna

2025/26:2821 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 7, 8, 10–13 och 26,

2025/26:3171 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 5,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 88,

2025/26:3514 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP),

2025/26:3547 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 11,

2025/26:3647 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1,

2025/26:3649 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkandena 7–9,

2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkandena 11–13 och 24 samt

2025/26:3735 av Alireza Akhondi m.fl. (C).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 18 punkt 1 och avslår motion

2025/26:3647 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkandena 2 och 3.

3. Sjöfylleri

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1801 av Jan Ericson (M) och

2025/26:2167 av Sten Bergheden (M).

Stockholm den 4 december 2025

På civilutskottets vägnar

Malcolm Momodou Jallow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Malcolm Momodou Jallow (V)*, Mikael Eskilandersson (SD), Joakim Järrebring (S)*, David Josefsson (M), Leif Nysmed (S)*, Roger Hedlund (SD), Laila Naraghi (S)*, Lars Beckman (M), Denis Begic (S)*, Rashid Farivar (SD), Anna-Belle Strömberg (S)*, Jennie Wernäng (M), Larry Söder (KD), Alireza Akhondi (C)*, Björn Tidland (SD), Amanda Palmstierna (MP)* och Mats Persson (L).

* Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2025/26:1 i de delar som gäller utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2026 och de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2026 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik till 1 775 128 000 kronor (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64 och rskr. 2025/26:65). I detta betänkande föreslår civilutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområde 18 ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområde 18 ska göras genom ett enda beslut. Lagförslag som har en tydlig anknytning till statens budget ska också ingå i beslutet (11 kap. 18 § fjärde och sjätte styckena riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) lämna en redovisning i budgetpropositionen av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 18 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att det bostadspolitiska målet för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet behandlas först. Därefter behandlas regeringens resultatredovisning. I det avsnittet tar utskottet också upp det tillkännagivande som regeringen redovisar i budgetpropositionen inom utgiftsområde 18. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 18. Slutligen behandlar utskottet motioner om att utreda och utvärdera promillegränsen för sjöfylleri.

Utskottets överväganden

Bostadspolitiskt mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ett nytt bostadspolitiskt mål. Utskottet anser att det även i fortsättningen bör vara en strävan att det bostadspolitiska målet ska kunna vinna en bred uppslutning i riksdagen.

Jämför reservationen (V).

Bakgrund

Riksdagen beslutade hösten 2011 om det nuvarande bostadspolitiska målet för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet inom utgiftsområde 18 (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:CU1, rskr. 2011/12:89). Målet har följande lydelse:

Målet för Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.

För området Bostadsmarknad finns ett ytterligare mål (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:116). Målet är följande:

För området Bostadsmarknad är målet långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Motionerna

I partimotion 2025/26:2821 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om ett nytt bostadspolitiskt mål. Motionärerna föreslår att följande mål ska ersätta riksdagens bostadspolitiska mål:

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors behov, bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt och socialt hållbar utveckling vara grunden för verksamheten.

I motion 2025/26:1326 av Sanna Backeskog (S) föreslås ett tillkännagivande om en översyn av hur staten kan ta ett större socialt hållbart ansvar för bostadsmarknaden och hur Sveriges mål för boende och samhällsplanering tydligare kan innefatta mål om en jämlik och jämställd bostadspolitik.

I motion 2025/26:1810 av Aida Birinxhiku m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att införa ett bostadspolitiskt mål som innebär att produktionen ska hålla jämn takt med det prognostiserade behovet av nya bostäder i syfte att bygga bort bostadsbristen.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt liknande förslag. I bet. 2014/15:CU1 anförde utskottet bl.a. följande:

Det är angeläget att ett bostadspolitiskt mål som beslutas av riksdagen har ett så brett stöd som möjligt och kan ligga till grund för bedömningar av verksamheten inom utgiftsområdet under en längre tid. En sådan bred samsyn om målet bör vara möjlig att uppnå även om det ibland finns olika uppfattningar om de medel som behöver användas för att hantera olika frågor som gäller villkoren för bostadsmarknaden. Utskottet avstår av detta skäl från att ta ställning till om det är lämpligt att omformulera det nu gällande bostadspolitiska målet inom utgiftsområde 18 enligt förslaget i motionen. Det är naturligt att regeringen ges möjlighet att överväga frågor om bostadspolitikens allmänna inriktning och i detta sammanhang även pröva förutsättningarna för att formulera ett bostadspolitiskt mål som kan vinna en bred uppslutning i riksdagen.

Utskottet stod fast vid detta ställningstagande senast i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2025 (bet. 2024/25:CU1) och avstyrkte därmed ett motsvarande motionsförslag från Vänsterpartiet som det nu aktuella. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin ovan redovisade uppfattning. Det bör även i fortsättningen vara en strävan att det bostadspolitiska målet ska kunna vinna en bred uppslutning i riksdagen. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 18

Propositionen

Utgiftsområde 18 är uppdelat i två områden: Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet samt Konsumentpolitik. Riksdagen har beslutat om mål för utgiftsområde 18.

Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet

Riksdagsbundna mål

Målet för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med

naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:CU1, rskr. 2011/12:89). För området Bostadsmarknad är målet även långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:116).

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De resultatindikatorer och bedömningsgrunder som används för att redovisa resultaten inom denna del av utgiftsområdet är följande:

- antal antagna översiktsplaner
- antal antagna detaljplaner
- handläggningstider inom fastighetsbildningsverksamheten
- otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet
- insatser för att främja goda och hållbara livsmiljöer
- produktionspriser för bostäder
- genomsnittlig energiprestanda
- antal färdigställda och påbörjade bostäder i förhållande till befolkningsutvecklingen
- Boverkets beräkning av bostadsbyggnadsbehov
- andel hushåll med trångboddhet och ansträngd boendeekonomi.

Den tidigare indikatorn kommunala bedömningar av läget på bostadsmarknaden har bytts ut mot Boverkets beräkning av bostadsbyggnadsbehovet. Boverket ska sedan den 1 mars 2025 årligen redovisa beräkningar av bostadsbyggnadsbehovet på nationell nivå, läns nivå och kommunal nivå. Regeringen menar att detta kommer att ge en mer heltäckande bedömning av om bostadsmarknaden är i balans.

Indikatorn antal kommuner som integrerar stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter togs bort i förra årets budgetproposition och har inte tagits tillbaka i budgetpropositionen för 2026. Det pågår ett arbete med att ta fram nya indikatorer för goda och hållbara livsmiljöer.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen för de olika delarna av målen finns i avsnitt 3.4. Regeringen gör en samlad bedömning av måluppfyllelsen för hela området. Avsnittet har huvudsakligen samma struktur som förra året. Sammantaget bedömer regeringen att de vidtagna åtgärderna har bidragit till målen men att målen inte är uppnådda. Regeringen bedömer även att anledningen till detta är den bristande tillgången till byggbar mark, långa ledtider inom planering och byggande, att många hushåll inte får sina bostadsbehov tillgodosedda, bristande konkurrens och bristande långsiktighet vad gäller hållbart byggande samt att otryggheten utomhus är alltför hög.

Konsumentpolitik

Riksdagsbundet mål

Riksdagen godkände hösten 2024 ett nytt konsumentpolitiskt mål för området Konsumentpolitik inom utgiftsområde 18 (prop. 2024/25:1, utg.omr. 18, bet. 2024/25:CU1, rskr. 2024/25:93). Det nuvarande målet för konsumentpolitiken är väl fungerande konsumentmarknader, balanserade och tydliga regler för näringsidkare, ett starkt konsumentskydd och en hållbar konsumtion.

Resultatredovisningen i propositionen avser dock 2024 och görs därför i förhållande till det mål som gällt sedan 2016, dvs. målet om välfungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion¹.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultaten inom denna del av utgiftsområdet bedöms utifrån indikatorer och bedömningsgrunder som avser upprätthållandet av det konsumentskyddande regelverket, tvistlösning utanför domstol, information och vägledning till konsumenter samt insatser för att främja hållbar konsumtion. De centrala indikatorerna för resultatbedömningen är följande:

- andelen marknadsrättsliga ärenden där företag frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets påpekanden om brister
- andelen produktsäkerhetsrättsliga ärenden där företag frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets påpekanden om brister
- andelen företag som följt Allmänna reklamationsnämndens (ARN) rekommendationer
- antalet besökare på konsumentupplysningstjänsten Hallå konsumenters webbplats.

Regeringen anför att det utöver insatserna inom konsumentpolitiken finns många andra faktorer som påverkar hur väl konsumentmarknaderna fungerar. Vidare är kvantitativa indikatorer inte alltid ändamålsenliga för att bedöma resultatet. Till grund för regeringens bedömning av resultatet och effekterna av konsumentpolitiken används därför både kvantitativa indikatorer och kvalitativa bedömningsgrunder.

Regeringens bedömning av målluppfyllelsen

I avsnitt 4.4 redovisas regeringens bedömning av målluppfyllelsen. Bedömningen görs utifrån målets båda delar, dvs. Väl fungerande konsumentmarknader och En miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. Regeringen gör avslutningsvis en sammantagen bedömning av målluppfyllelsen och anför att konsumentpolitiken bedöms ha medverkat till förbättringar på konsumentmarknaderna, och i viss utsträckning bidragit till en mer miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

¹ Prop. 2015/16:1, utg.omr. 18, bet. 2015/16:CU1, rskr. 2015/16:76.

Redovisat tillkännagivande

Riksdagen har tillkännagegett för regeringen det som utskottet anför om informationskravet vid prissänkningar (bet. 2021/22:CU19 punkt 4, rskr. 2021/22:308). Av tillkännagivandet följer att regeringen bör vidta lämpliga åtgärder för att förtydliga hur informationskravet i 7 a § prisinformationslagen (2004:347) ska tillämpas, bl.a. genom att förtydliga vilka varor som ska undantas så att det blir tydligt att t.ex. livsmedel ska undantas, och vilka konsekvenser den nya bestämmelsen får för de näringsidkare som har flera försäljningsställen (bet. 2021/22:CU19 s. 27 och 28). I propositionen anför regeringen att den anser att tillkännagivandet är slutbehandlat (s. 39):

Mot denna bakgrund fick KOV [Konsumentverket] i regleringsbrevet för 2023 i uppdrag att analysera vilka konsekvenser bestämmelsen har fått för konsumentmarknaderna. I rapporten gör KOV bedömningen att en majoritet av de granskade företagen har brustit i sin prismarknadsföring (Fi2024/01695). På grund av utformningen av artikel 6 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG av den 16 februari 1998 om konsumentskydd i samband med prismärkning av varor som erbjuds konsumenter (prisinformationsdirektivet, senast ändrad genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/2161 av den 27 november 2019 om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG, 2005/29/EG och 2011/83/EU vad gäller bättre upprätthållande och modernisering av unionens konsumentskyddsregler) är det dock inte möjligt att i författningstext mer exakt och fullständigt redogöra för vilka varor som träffas av undantaget och det finns inte utrymme att utvidga undantaget till alla typer av livsmedel. KOV har haft dialog med branschorganisationer, tagit fram en vägledning för näringsidkare och publicerat ett ställningstagande om hur prisinformation ska ges (KOVRS 2025:1). Mot denna bakgrund anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Utskottets bedömning

Allmänna synpunkter

Resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen som ska göra det möjligt att följa kopplingen mellan mål, insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag. Beredningen av resultatredovisningen är också en viktig del i utskottets arbete med uppföljning och utvärdering i enlighet med 4 kap. 8 § regeringsformen.

Det pågår sedan flera år en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Utskottet anser att det är viktigt att utvecklingsarbetet kring den ekonomiska styrningen och dialogen mellan riksdagen och regeringen fortsätter.

Utskottet konstaterar inledningsvis att en väl strukturerad resultatredovisning är viktig för förståelsen av hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat som uppnått i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. Utskottet konstaterar vidare att resultatredovisningen även i år har en tydlig struktur och att redogörelsen följer de riksdagsbundna målen med tonvikt på att redovisa resultat i förhållande till dessa mål. Indikatorer och

bedömningsgrunder redovisas på ett tydligt sätt. Överlag används talande rubriker, vilket är bra. Utskottet har tidigare understrukt vikten av att regeringen tydligt redovisar hur medel inom utgiftsområdet används och vilket resultat som uppnåts. Det finns utrymme för förbättring på detta område även i år.

Utskottet övergår nu till en bedömning av respektive område inom utgiftsområde 18.

Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet

Indikatorer och bedömningsgrunder

Det framgår tydligt vilka indikatorer och bedömningsgrunder som används för att redovisa resultat i de olika avsnitten. En majoritet av indikatorerna är kvantitativa och går att följa över tid. Utöver indikatorerna i avsnitt 3.2 i propositionen redovisar regeringen även ytterligare resultat under de olika delavsnitten vilket bidrar till en mer fyllig resultatredovisning. Det är positivt att många av dessa är återkommande och går att följa över en längre tidsperiod.

Indikatorn antal kommuner som integrerar stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter togs bort i budgetpropositionen för 2025 och har inte tagits tillbaka för 2026. Utskottet anser, även i år, att förändringen innebär att resultatredovisningen i avsnittet blir mindre utförlig och att regeringen bör överväga om det finns alternativa indikatorer som följer upp motsvarande aspekter av goda och hållbara livsmiljöer.

Indikatorn kommunala bedömningar av läget på bostadsmarknaden har bytts ut mot Boverkets beräkning av bostadsbyggnadsbehovet eftersom det kommer att ge en mer heltäckande bedömning av om bostadsmarknaden är i balans. Utskottet ser positivt på att regeringen väljer indikatorer som kan bidra till en mer heltäckande bedömning.

Regeringens redovisning av resultat och bedömning av måluppfyllelsen

Utskottet noterar att resultatredovisningen har en tydlig struktur och görs med de riksdagsbundna målen som utgångspunkt. Generellt anser utskottet att regeringen skulle kunna öka läsbarheten genom att i större utsträckning använda samma avsnittsindelning och rubriker i bedömningen (avsnitt 3.4) som i resultatredovisningen (avsnitt 3.3). Utskottet har i övrigt följande synpunkter på resultatredovisningen och bedömningen av måluppfyllelsen.

När det gäller avsnitt 3.3.1 skriver regeringen att avsnittet även ska handla om att underlätta bostadsbyggande. Detta framgår dock inte av rubriken, och det anges inte heller vilka indikatorer i avsnittet som kopplar till bostadsbyggande. Utskottet ser fram emot en tydligare redovisning nästa år.

Utskottet noterar att det i resultatredovisningen bitvis saknas en tydlig beskrivning av insatser riktade till den del av målet som redovisas. Ett exempel är avsnitt 3.3.2. Där redovisas resultat med koppling till målet om att ge alla

en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser främjas. Målet redovisas utifrån indikatorn otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet. Regeringen skriver att otryggheten utomhus minskar något. När det gäller otrygghet utomhus saknas däremot en redovisning av åtgärder som vidtagits för att bidra till den del av målet som handlar om sociala värden i den byggda miljön. Regeringen hänvisar i flera delar till andra utgiftsområden (t.ex. utg.omr. 4 och 13).

Stadsmiljöavtalen (utg.omr. 22), som syftar till att främja hållbara stadsmiljöer, är under avveckling. Liksom tidigare år redovisas hur mycket stöd som betalats ut för kollektivtrafikåtgärder respektive cykelåtgärder och kombinerade åtgärder. Utskottet noterar att regeringen däremot inte redovisar påvisade minskningar av utsläpp av växthusgaser vilket gjordes i budgetpropositionen för 2025.

I andra fall noterar utskottet att det i resultatredovisningen bitvis saknas en tydlig beskrivning av vilken effekt de åtgärder som regeringen hänvisar till haft. I avsnitt 3.3.3 skriver regeringen att bygg- och fastighetssektorn över tid har minskat sin klimatpåverkan, men det framgår inte tydligt vilken effekt som insatserna (krav på klimatdeklarationer och uppdrag till Boverket) haft.

Regeringen redovisar i avsnitt 3.3.4 hur många kreditgarantier som beviljats från 2022 och framåt, och för hur många lägenheter. Regeringen konstaterar att det under 2024 beviljades ungefär hälften så många garantier som 2022, men för ett nästan lika stort antal lägenheter. En kort förklaring till orsaken bakom dessa siffror hade varit önskvärd.

I samma avsnitt redovisar regeringen, liksom tidigare år, hur medlen för investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande har använts, dock inte lika utförligt som förra året. Utskottet noterar att regeringen uttrycker sig på ett annat sätt än i fjol när det gäller utvärderingarna av stödets effekter på bostadsbyggandet.

När det gäller indikatorn andel hushåll med trångboddhet och ansträngd ekonomi noterade utskottet förra året att resultat i förhållande till indikatorn inte hade uppdaterats. I budgetpropositionen för 2026 finns uppdaterade siffror till och med 2023.

När det gäller det statliga stödet för energieffektivisering påtalade utskottet i förra årets betänkande att redovisningen var mycket kortfattad. Redovisningen är mer utförlig i år, vilket är positivt.

Regeringen redogör även för åtgärder och insatser som ännu inte gett resultat men som på sikt bedöms kunna bidra till måluppfyllelse. Några exempel på detta är planeringsstimulanser för småhus, omvandling av lokaler till bostäder, Boverkets nya byggregler och utvecklingen av den nationella geodataplattformen. Utskottet ser fram emot en redovisning av dessa i kommande års resultatredovisningar liksom hur de bidragit till måluppfyllelsen.

När det gäller regeringens bedömning av måluppfyllelsen i avsnitt 3.4 noterar utskottet följande. De olika delavsnitten är olika utförliga och det varierar hur tydligt bedömningen hänvisar till resultatredovisningen och

indikatorerna. Utskottet kan t.ex. konstatera att det utöver Rådet för levande städers verksamhet inte specificeras vilka åtgärder eller resultat som regeringen bedömer har bidragit till måluppfyllelsen för den del av målet som handlar om goda och hållbara livsmiljöer. Det hade vidare kunnat utvecklas på vilket sätt rådets verksamhet har bidragit till måluppfyllelsen. Utskottet ser fram emot att ta del av regeringens kommande redovisning och bedömning på området.

Utskottet ser utrymme för förbättringar i redovisningen av resultaten av insatserna för hållbarhet i byggande och förvaltning. Utskottet noterar t.ex. att regeringen bedömer att införandet av krav på klimatdeklarationer har bidragit till måluppfyllelsen, men därutöver framgår det inte vilka resultat inom minskade utsläpp som har koppling till regeringens insatser. Regeringen bedömer heller inte resultat kopplade till indikatorn produktionspriser för bostäder.

Förra året konstaterade utskottet att regeringens bedömning av måluppfyllelsen för den del av målet som handlar om främjande av en långsiktigt god hushållning med naturresurser var mycket kortfattad och att det inte gjordes någon bedömning av den delen av målet. I år gör utskottet samma iakttagelse.

Vidare lyfter regeringen några insatser som bedöms ha en positiv påverkan på bostadsbyggandet och utvecklingen på bostadsmarknaderna. En av dessa insatser är kreditgarantier för lån till bostadsbyggande, där det under 2024 beviljades totalt 28 nya garantier för drygt 2 000 lägenheter (jmf s. 21). En annan insats är startbidraget till byggemensaker. Boverket tog dock endast emot en ansökan under 2024, och under 2023 gjordes ingen ansökan (jmf s. 23).

Sammantaget bedömer regeringen att de vidtagna åtgärderna har bidragit till måluppfyllelsen, men att målen inte är uppnådda. Regeringen räknar upp ett antal omständigheter av olika slag som anledning till att målen inte är uppnådda. Utskottet ser, liksom tidigare år, positivt på att regeringen gör en samlad bedömning av måluppfyllelsen för de riksdagsbundna målen. Men i uppräknningen blandar regeringen omständigheter som i sig utgör hinder mot måluppfyllelsen (t.ex. bristande tillgång till byggbar mark) med omständigheter som snarare är indikationer på att målen inte är uppnådda (t.ex. att många hushåll inte får sina bostadsbehov tillgodosedda). Utskottet menar att det gör regeringens bedömning av måluppfyllelsen svårtillgänglig.

Konsumentpolitik

Indikatorer och bedömningsgrunder

Som konstaterats ovan görs resultatredovisningen med utgångspunkt från främst de angivna resultatindikatorerna och bedömningsgrunderna med en tydlig koppling till det riksdagsbundna målet. De centrala indikatorerna är kvantitativa, och utskottet konstaterar att de går att följa över tid. Regeringen förtydligar vidare i redovisningen att både kvantitativa och kvalitativa

bedömningsgrunder används till grund för regeringens bedömning av resultatet och effekterna av konsumentpolitiken.

Utskottet har tidigare framhållit att utvecklingen bör redovisas i tabeller och diagram med minst tioåriga tidsserier i enlighet med regeringens riktlinjer för resultatredovisningen. Utskottet konstaterar att två av tabellerna i årets redovisning innehåller tioåriga serier, vilket är positivt då det ger en tydligare bild av resultatens utveckling.

Regeringens redovisning av resultat och bedömning av måluppfyllelsen

Utskottet kan konstatera att resultatredovisningen för området Konsumentpolitik har samma struktur och i huvudsak samma avsnittsindelning som förra året. Utskottet noterar att vissa av rubrikerna har formulerats om och blivit ännu tydligare, vilket är positivt. Som helhet anser utskottet att redovisningen är överskådlig och pedagogisk.

Utskottet noterar att avsnitt 4.3.1 är längre och mer detaljerat än förra året. I texten redovisas bl.a. antalet ärenden när det gäller olika tillsynsinsatser, vilket är positivt. Utskottet kan samtidigt konstatera att det inte är tydligt hur de olika tillsynsärendena förhåller sig till de ärenden som redovisas i tabell 4.1 Konsumentverkets tillsyn av företagens affärsmetoder. I avsnittet redogörs även för Fastighetsmäklarinspektionens verksamhet under rubriken ”Fastighetsmäklarinspektionen har skärpt tillsynen mot penningtvätt och förbättrat resultatet”. Det framgår dock inte med tydlighet i texten vilket resultat som har förbättrats.

Utskottet har tidigare efterfrågat en utförligare redovisning av de insatser och de resultat som bidrar till måluppfyllelsen när det gäller åtgärder för att motverka risker med farliga produkter (avsnitt 4.3.2). Utskottet saknar fortfarande en tydligare redovisning av insatser som bidrar till måluppfyllelsen, men ser positivt på att avsnittet är något mer utförligt i år.

En övergripande iakttagelse som utskottet noterar är att det i flera tabeller saknas uppgifter om antalet ärenden, meddelade tillsynsbeslut och antalet domar som respektive tabell ska redovisa. Detta är uppgifter som utskottet tidigare efterfrågat. Enligt utskottets mening hade det varit önskvärt att all relevant information redovisas i tabellen så att läsaren inte samtidigt behöver leta uppgifter i texten. Att uppgifter om antalet ärenden, meddelade tillsynsbeslut och antalet domar finns med i respektive tabell ger även en tydligare helhetsbild och bättre möjligheter att värdera resultatet.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen görs utifrån de olika delarna av målet (väl fungerande konsumentmarknader och hållbar konsumtion) och det framgår av bedömningen vilket resultat eller vilka insatser som regeringen anser har bidragit till måluppfyllelsen. Utskottet konstaterar att regeringen i år hänvisar till samtliga indikatorer i bedömningen, vilket är positivt. Det är något som utskottet efterfrågade i förra årets redovisning. Därtill har regeringen redovisat en bedömning av i vilken utsträckning det statsbidrag som betalas ut till Miljömärkning Sverige AB har bidragit till att uppfylla målet inom konsumentpolitiken, vilket också efterfrågades förra året.

Utskottet konstaterar avslutningsvis att ett nytt konsumentpolitiskt mål godkändes hösten 2024. I det nya målet har formuleringen kortats ned i den del som gäller hållbar konsumtion. I år redogör regeringen i viss mån för vilka insatser och resultat som man bedömer har bidragit till en miljömässigt hållbar konsumtion. Någon bedömning görs inte när det gäller socialt respektive ekonomiskt hållbar konsumtion. Utskottet ser fram emot tydliga bedömningar av måluppfyllelsen när det gäller hållbar konsumtion i alla avseenden i kommande års resultatredovisningar.

Redovisat tillkännagivande

Utskottet noterar att regeringen redovisar ett tillkännagivande på området Konsumentpolitik inom utgiftsområde 18. Regeringen bedömer att tillkännagivandet är slutbehandlat. Utskottet gör ingen annan bedömning.

Sammanfattning

Utskottet anser att regeringens resultatredovisning i huvudsak har en tydlig struktur och att redovisningen görs med utgångspunkt från de riksdagsbundna målen med tonvikt på att redovisa resultat i förhållande till målen. I vissa delar finns dock utrymme för förbättringar.

Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen när det gäller det redovisade tillkännagivandet.

Statens budget inom utgiftsområde 18

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt regeringens förslag och lämnar det bemyndigande som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 18 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens budgetförslag och de motioner som väckts med anledning av budgetpropositionen och som avser anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen att utgiftsramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik ska uppgå till 1 775 128 000 kronor 2026, varav 1 469 133 000 kronor för området Samhällsplanering, bostadsmarknad,

byggande och lantmäteriverksamhet och 305 995 000 kronor för området Konsumentpolitik.

I kommittémotion 2025/26:3647 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1 anvisas totalt 684 500 000 kronor mer till utgiftsområde 18 än vad regeringen föreslagit.

I partimotion 2025/26:3171 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) anvisas totalt 4 263 000 000 kronor mer till utgiftsområde 18 än vad regeringen föreslagit.

I kommittémotion 2025/26:3735 av Alireza Akhondi m.fl. (C) anvisas totalt 8 800 000 kronor mindre till utgiftsområde 18 än vad regeringen föreslagit.

I kommittémotion 2025/26:3514 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) anvisas totalt 9 492 000 000 kronor mer till utgiftsområde 18 än vad regeringen föreslagit.

I partiernas motioner föreslås ändringar inom ett flertal anslag och ett antal nya anslag i enlighet med vad som närmare beskrivs nedan. Även motioner som innehåller förslag till tillkännagivanden som har anknytning till anslagen i budgetmotionerna redovisas nedan.

1:1 Bostadspolitisk utveckling

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:1 Bostadspolitisk utveckling för 2026 sammanfattas i följande tabell. Anslaget för 2025 anges inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med budgetpropositionen.

Anslag till bostadspolitisk utveckling

Tusental kronor

Anslag 2025	Prop. 2026	S	V	C	MP
113 000	123 000	±0	±0	3 000	±0

Propositionen

Anslaget 1:1 får användas för utgifter för insatser inom det bostadspolitiska området. Anslaget får även användas för att subventionera avgifter som avser kreditgarantier för bostadsbyggande i vissa kommuner och för utgifter för lån till bostadsinvesteringar i vissa kommuner.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 123 000 000 kronor till anslaget för 2026, vilket är 130 000 000 kronor mindre än de 253 000 000 kronor som ursprungligen anvisades för 2025 (anslaget 1:1 minskade med 140 000 000 kronor i vårändringsbudgeten). För att finansiera en ökning av anslaget 1:5 Näringslivsutveckling inom utgiftsområde 24 Näringsliv minskas anslaget med 380 000 000 kronor jämfört med vad som tidigare beräknats för 2026.

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3735 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslås en höjning av anslaget med 3 000 000 kronor. Höjningen av anslaget ska gå till en satsning på forskning och innovation för hållbart och effektivt byggande.

1:2 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:2 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad för 2026 sammanfattas i följande tabell. Anslaget för 2025 anges inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med budgetpropositionen.

Anslag till stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Tusental kronor					
Anslag 2025	Prop. 2026	S	V	C	MP
43 000	4 000	±0	±0	±0	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 000 000 kronor till anslaget 1:2 för 2026. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till byggemenskaper.

Anslaget minskas med 39 000 000 kronor för att finansiera ökningen av anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Detta görs i syfte att införa obligatoriska hyresgarantier till barnfamiljer under vissa förutsättningar.

1:3 Boverket

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:3 Boverket för 2026 sammanfattas i följande tabell. Anslaget för 2025 anges inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med budgetpropositionen.

Anslag till Boverket

Tusental kronor					
Anslag 2025	Prop. 2026	S	V	C	MP
308 777	320 063	50 000	103 000	-11 500	10 000

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 320 063 000 kronor till anslaget 1:3 för 2026. Anslaget får användas för Boverkets förvaltningsutgifter och för internationellt arbete.

Anslaget ökas med 2 000 000 kronor för Boverkets arbete med kontroll av intygsgivare för bostadsrättsföreningar. Vidare föreslås anslaget öka med 6 000 000 för att Boverket ska fullgöra sitt ansvar inom det civila försvaret

som beredskapsmyndighet. För att finansiera ökningen minskas anslaget 2:4 Krisberedskap inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Anslaget ökas även med 800 000 kronor för att finansiera Boverkets arbete med ett nytt system för bosättning av vissa nyanlända.

Anslaget ändras även till följd av en pris- och löneomräkning.

I anslutning till förslaget om Boverkets anslag föreslår regeringen även ett bemyndigande för regeringen att ställa ut kreditgarantier. Kreditgarantierna administreras av Boverket. I propositionen föreslås att regeringen bemyndigas att under 2026 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändring av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter, som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor.

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3647 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1 föreslås att anslaget 1:3 ökar med 50 000 000 kronor. Ökningen av anslaget till Boverket är tänkt att finansiera införande och administration av två åtgärder, dels statliga byggstimulanser, dels statliga byggkrediter. I anslutning till Boverkets anslag föreslår motionärerna ett bemyndigande för regeringen att under 2026 ta upp lån i Riksgäldskontoret för statliga byggkrediter som uppgår till 5 120 000 000 kronor (yrkande 3). Förslaget finns även i kommittémotion 2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 13.

I partimotion 2025/26:3171 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås en ökning med 103 000 000 kronor till anslaget 1:3. Huvuddelen av ökningen är tänkt att finansiera ett tillgänglighetsstöd, och resterande del är tänkt att gå till en stödmodell för finansiering av ny- och ombyggnad av bostäder på landsbygden.

I kommittémotion 2025/26:3735 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslås en minskning av anslaget 1:3 med 11 500 000 kronor. Minskningen görs genom effektivare kontorsanvändning som beräknas minska anslaget med 10 000 000 kronor. Resterande minskning görs genom en sänkning av pris- och löneomräkningen jämfört med regeringens förslag.

I kommittémotion 2025/26:3514 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) föreslår motionärerna att anslaget 1:3 ska ökas med 10 000 000 kronor. Medlen är tänkta att finansiera två uppdrag till myndigheten där det ena uppdraget rör ökat cirkulärt byggande och det andra uppdraget rör fastighetsnära insamling av material.

1:4 Statens geotekniska institut

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:4 Statens geotekniska institut för 2026 sammanfattas i följande tabell. Anslaget för 2025 anges inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med budgetpropositionen.

Anslag till Statens geotekniska institut

Tusental kronor

Anslag 2025	Prop. 2026	S	V	C	MP
57 752	58 872	±0	±0	-300	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 58 872 000 kronor till anslaget 1:4 för 2026. Anslaget får användas för Statens geotekniska instituts förvaltningsuppgifter.

Anslaget ändras till följd av en pris- och löneomräkning. Myndigheten bedriver även avgiftsbelagd verksamhet.

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3735 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslår motionärerna en sänkning av pris- och löneomräkningen jämfört med regeringens förslag. Det innebär att anslaget minskas med 300 000 kronor.

1:5 Lantmäteriet

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:5 Lantmäteriet för 2026 sammanfattas i följande tabell. Anslaget för 2025 anges inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med budgetpropositionen.

Anslag till Lantmäteriet

Tusental kronor

Anslag 2025	Prop. 2026	S	V	C	MP
901 006	963 198	±0	±0	4 000	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 963 198 000 kronor till anslaget 1:5 för 2026. Anslaget får användas för Lantmäteriets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för riksgränskommissionens arbete med översyn av riksgränsen mellan Sverige och Norge samt för utgifter för bidrag till Onsala rymdobservatorium för att upprätthålla och utveckla den geodetiska infrastrukturen. Anslaget får även användas för att täcka underskottet som uppkom i samband med bolagiseringen av verksamheten Metria.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 20 000 000 kronor för att möta det ökade behovet av manuell granskning vid ärenden om utlämnande av allmänna handlingar och för viss teknisk utredning och utveckling. Vidare föreslår regeringen att anslaget ökas med 4 200 000 kronor för arbete med stärkta identitetskontroller vid lagfartsansökan. Slutligen föreslås anslaget öka med 5 900 000 kronor för Lantmäteriets arbete med skärpt kontroll av utländska fastighetsförvärv.

Anslaget ändras även till följd av en pris- och löneomräkning.

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3735 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslår motionärerna att 10 000 000 kronor ska fördelas till Lantmäteriet för att åstadkomma rättssäkra, snabba och kostnadseffektiva processer för fastighetsbildningen. Samtidigt föreslår motionärerna att en sänkning av pris- och löneomräkningen jämfört med regeringens förslag. Detta resulterar i en ökning av anslaget med 4 000 000 kronor.

2:1 Konsumentverket

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 2:1 Konsumentverket för 2026 sammanfattas i följande tabell. Anslaget för 2025 anges inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med budgetpropositionen.

Anslag till Konsumentverket

Tusental kronor

Anslag 2025	Prop. 2026	S	V	C	MP
183 226	197 867	45 000	±0	–3 500	10 000

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 197 867 000 kronor till anslaget 2:1 för 2026. Anslaget får användas för Konsumentverkets förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas med 5 000 000 kronor för 2026 för uppdraget att följa matprisernas utveckling. Anslaget ökas med 4 000 000 kronor fr.o.m. 2026 för att möjliggöra en effektiviserad marknadskontroll och ett stärkt konsumentskydd genom satsningar på artificiell intelligens.

Anslaget ändras även till följd av en pris- och löneomräkning.

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3647 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1 föreslås att anslaget till Konsumentverket ökas med 45 000 000 kronor för att ge myndigheten bättre verktyg och ökade resurser för utökad tillsyn och marknadskontroll. I kommittémotion 2025/26:3649 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 7 begärs vidare ett tillkännagivande om ett utökat anslag till Konsumentverket för bl.a. bättre verktyg och utökad tillsyn.

I kommittémotion 2025/26:3735 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslås en satsning på de fristående konsumentorganisationerna, vilket ger en ökning av anslaget med 2 000 000 kronor. Anslaget minskas även med 4 000 000 kronor då motionärerna anser att myndighetens satsningar för att stoppa farliga produkter och en ökad användning av AI kan ske inom den befintlig ramen. Motionärerna föreslår samtidigt en sänkning av pris- och löneomräkningen

jämfört med regeringens förslag. Resultatet av dessa förslag innebär att anslaget minskas med 3 500 000 kronor.

I kommittémotion 2025/26:3514 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) föreslår motionärerna att anslaget ökas med 10 000 000 kronor för att ge Konsumentverket ytterligare resurser i sitt arbete med att stödja den kommunala konsumentvägledningen.

2:2 Allmänna reklamationsnämnden

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 2:2 Allmänna reklamationsnämnden för 2026 sammanfattas i följande tabell. Anslaget för 2025 anges inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med budgetpropositionen.

Anslag till Allmänna reklamationsnämnden

Tusental kronor

Anslag 2025	Prop. 2026	S	V	C	MP
66 392	68 041	±0	±0	-300	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att 68 041 000 kronor anvisas till anslaget 2:2 för 2026. Anslaget får användas för Allmänna reklamationsnämndens förvaltningsutgifter. Anslaget ändras till följd av en pris- och löneomräkning.

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3735 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslår motionärerna en sänkning av pris- och löneomräkningen jämfört med regeringens förslag. Det innebär att anslaget minskas med 300 000 kronor.

2:3 Fastighetmäklarinspektionen

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen för 2026 sammanfattas i följande tabell. Anslaget för 2025 anges inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med budgetpropositionen.

Anslag till Fastighetmäklarinspektionen

Tusental kronor

Anslag 2025	Prop. 2026	S	V	C	MP
36 258	36 963	±0	±0	-200	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att 36 963 000 kronor anvisas till anslaget 2:3 för 2026. Anslaget får användas för Fastighetsmäklarinspektionens förvaltningsutgifter. Anslaget ändras till följd av en pris- och löneomräkning.

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3735 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslår motionärerna en sänkning av pris- och löneomräkningen jämfört med regeringens förslag. Det innebär att anslaget minskas med 200 000 kronor.

2:4 Bidrag till miljömärkning av produkter

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 2:4 Bidrag till miljömärkning av produkter för 2026 sammanfattas i följande tabell. Anslaget för 2025 anges inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med budgetpropositionen.

Anslag till bidrag till miljömärkning av produkter

Tusental kronor

Anslag 2025	Prop. 2026	S	V	C	MP
3 124	3 124	±0	±0	±0	2 000

Propositionen

Regeringen föreslår att 3 124 000 kronor anvisas till anslaget 2:4 för 2026. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter och vid behov till information om märkningen. Statsbidraget betalas till Miljömärkning Sverige AB, som ansvarar för det nordiska miljömärkningssystemet Svanen och EU-miljömärket EU Ecolabel i Sverige.

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3514 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) föreslås att anslaget ökas med 2 000 000 kronor. Motionärerna anser att fler produkter behöver märkas och att kända certifierade miljömärkningarna underlättar för konsumenterna.

Förslag till nya anslag*Motionerna***Socialdemokraterna**

I kommittémotion 2025/26:3647 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ett nytt anslag, Åtgärder på konsumentområdet. Motionärerna framhåller att det finns ett flertal konsumentorganisationer i det civila

samhället vars arbete utgör ett viktigt komplement till Konsumentverket. Ett anslag bör därför återinföras för detta arbete och anslaget nivå bör motsvara det tidigare avskaffade anslaget, dvs. 15 000 000 kronor. I kommittémotion 2025/26:3649 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att återställa anslaget till konsumentorganisationerna till 2023 års nivå. I samma motion yrkande 8 begärs vidare ett tillkännagivande om att värna civilsamhällets viktiga roll.

I kommittémotion 2025/26:3647 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ytterligare ett anslag, Energieffektivisering av flerbostadshus, på 500 000 000 kronor. Motionärerna anför att det behövs ett riktat stöd för energieffektiviseringar och att det är nödvändigt att satsa på att förbättra befintliga byggnaders energiprestanda. Förslaget finns även i kommittémotion 2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 24.

Joakim Järrebring m.fl. (S) föreslår vidare i kommittémotion 2025/26:3647 yrkande 1 ett nytt anslag, Kommunala hyresgarantier, på 74 500 000 kronor. Motionärerna anför bl.a. att tillämpningsområdet för de nuvarande kommunala hyresgarantierna bör utvidgas och omfatta fler personer.

Ett annat nytt anslag föreslås i kommittémotion 2025/26:3647 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1: Statlig byggstimulans. Motionärerna anför att stödet ska vara ett produktionsstöd som riktas till mindre orter och arbetsmarknadsregioner med stora industrietableringar samt till studentbostäder. Produktionsstödet ska betalas ut när projekt är färdigställda. Motionärerna föreslår i samband med detta att regeringen bemyndigas att under 2026 för anslaget Statlig byggstimulans ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 3 miljarder kronor (yrkande 2). I kommittémotion 2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S) föreslås vidare ett tillkännagivande om att införa en statlig byggstimulans (yrkande 11) och ett tillkännagivande om att bygga 10 000 nya studentbostäder under de närmaste fyra åren (yrkande 12).

Vänsterpartiet

I partimotion 2025/26:3171 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås elva nya anslag. Till att börja med föreslås ett nytt anslag på 20 000 000 kronor, Stöd till civilsamhällets konsumentorganisationer, för att stödja organisationer som ger stöd och information om konsumtion. Motionärerna är kritiska till att det tidigare anslaget avskaffats och anser att det bör återinföras. Motionärerna föreslår vidare ett nytt anslag, Stöd till kommunal konsumentvägledning, på 50 000 000 kronor för att förstärka den kommunala konsumentvägledningen.

I partimotion 2025/26:3171 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås vidare ett nytt anslag på 2 000 000 000 kronor, Stöd för anordnande av klimatsmarta hyresbostäder, för att öka antalet nybyggda klimatsmarta flerbostadshus med hyresrätt. Motionärerna anför bl.a. att det nya stödet tydligare än förut ska knytas till klimatmålen och att stödet ska villkoras med ett tak för hyresnivåerna som ska ligga fast i 15 år. Motionärerna föreslår även ett nytt anslag på 250 000 000 kronor, Stöd för anordnande av klimatsmarta

studentbostäder, som ska komplettera stödet till vanliga hyresrätter och i stora drag utformas på liknande sätt. Motionärerna framhåller att ett stöd som riktas specifikt till byggande av studentbostäder behövs som ett komplement till det som riktar sig till hyresrätter. Förslagen om att införa stöd för att bygga hyresrätter och stöd för att bygga studentbostäder finns även i partimotion 2025/26:2821 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V), där motionärerna även föreslår att regeringen ska låta Boverket snabbutreda utformningen av stöden med målsättningen att ha dem på plats under andra halvan av 2026 (yrkandena 7 och 8).

I partimotion 2025/26:3171 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås vidare ett nytt anslag på 500 000 000 kronor, Stöd för anordnande av klimatsmarta flerbostadshus i trä. Motionärerna vill öka byggandet av klimatsmarta flervåningshus i trä med rimliga hyror. Förslaget finns även i partimotion 2025/26:2821 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 13.

Ett annat nytt anslag som Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslår i partimotion 2025/26:3171 är Statliga topplån för byggande av hyresrätter. Anslaget är på 200 000 000 kronor och ska användas för att ytterligare stimulera byggandet av hyresrätter med rimliga hyror. Motionärerna anför att staten måste ta ett större ansvar för finansieringen av byggandet av hyresbostäder, bl.a. för att ytterligare stimulera byggandet av den aktuella bostadsformen. Motionärerna föreslår att staten erbjuder ett topplån med låg ränta som ersätter större delen av byggbolagens egna kapital. Förslaget innebär en ökad upplåning för staten på 10 miljarder kronor 2026 och att systemet över tid ska skalas upp. Förslaget om statliga topplån finns även i partimotion 2025/26:2821 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10.

Ytterligare ett nytt anslag som föreslås i partimotion 2025/26:3171 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) är Stöd för renovering och energieffektivisering av flerbostadshus med hyresrätt på 750 000 000 kronor. Stödet avser att motsvara det energieffektiviseringsstöd som funnits tidigare men som avvecklats. Motionärerna framhåller att det ägda beståndet under lång tid har fått statligt bidrag för renovering, ombyggnad och tillbyggnad via rotavdraget och att staten även måste ta ett finansiellt ansvar för att stödja hyresfastigheters renoveringar och energieffektiviseringar. Förslaget finns även i partimotion 2025/26:2821 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 11.

Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslår vidare i partimotion 2025/26:3171 ett nytt anslag, Klimatsmart stadsplanering, på 100 000 000 kronor. Motionärerna vill se klimatsmarta stadsdelar där hus rustas att vara mer klimatsmarta, grön el väljs, gator görs bilfria och odlingar startas. Motionärerna föreslår därför en satsning i form av en pott för försöksverksamhet där olika aktörer får söka stöd för sina projekt. Vidare föreslår motionärerna att 100 000 000 kronor anslås till ett nytt anslag, Klimatneutrala byggplaner. Anslaget avser ett nytt stöd till kommunerna i deras arbete med att ta fram klimatneutrala byggplaner, i syfte att säkerställa att mark tilldelas byggherrar som erbjuder såväl klimatsmart nyproduktion som boendekostnader anpassade till majoriteteten. I partimotion 2025/26:2821 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12 föreslås att

regeringen ska ge Boverket i uppdrag att utforma stöd för klimatsmart planering och nybyggnation.

Ett annat nytt anslag som Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslår i partimotion 2025/26:3171 är Klimatsmarta byggplaner på 100 000 000 kronor. Motionärerna anför att det offentliga har ett betydande ansvar för den framtida klimatutvecklingen och föreslår därför ett nytt stöd för kommunerna i deras arbete att ta fram klimatneutrala byggplaner.

Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslår vidare i partimotion 2025/26:3171 ett nytt anslag, Investeringsstöd för att upprusta, utveckla och bygga nya lekparkar, bemannade parklekar och områden för spontanidrott på 150 000 000 kronor. Det föreslagna stödet är i form av en pott som kommunerna ska kunna söka pengar från. Motionärerna anför att om det offentliga rummet ska inkludera barn och unga måste det finnas tillgång till icke-kommersiella mötesplatser i närmiljön oavsett var man bor. För att få stöd ska vissa krav på tillgänglighet uppfyllas, och det ska även göras en konsekvensanalys utifrån tydliga jämställdhetsmål.

Slutligen föreslår Nooshi Dadgostar m.fl. (V) i partimotion 2025/26:3171 ett nytt anslag på 40 000 000 kronor, Radonstöd, som ska användas för stöd för radonsanering med en liknande utformning som det tidigare stödet, som inte längre går att söka hos Boverket eftersom pengarna tog slut i maj 2021. Det nya stödet bör dock utvidgas till att även omfatta flerbostadshus, med i övrigt samma premisser som för småhus. Förslaget finns även i partimotion 2025/26:2821 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 26.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2025/26:3514 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) föreslås åtta nya anslag. Till att börja med föreslås ett nytt anslag, Investeringsstöd för grönt samhällsbygge, på 2 miljarder kronor. Stödet är bl.a. tänkt att gå till byggande av bostäder och andra samhällsnyttiga byggnader samt till infrastruktur i regioner med större industrisatsningar. Stödet föreslås även kunna gå till om- eller tillbyggnation på befintliga fastigheter som skapar fler bostäder. Stödet föreslås även kunna utgöra en delfinansiering för ökat boende i befintliga fastigheter, exempelvis tomställda byggnader eller ödehus. Förslag om att inrätta ett investeringsstöd för grönt samhällsbygge finns även i kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 88.

I kommittémotion 2025/26:3514 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) föreslås även ett anslag om 1 miljard kronor till Klimatanpassning av bebyggd miljö. Anslaget är tänkt att användas bl.a. för att kommuner ska kunna kartlägga klimatrelaterade risker för människor och infrastruktur, men även för att möjliggöra för olika offentliga, privata och ideella aktörer att klimatanpassa redan bebyggd miljö för skyfall och värmeböljor. I kommittémotion 2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 5 föreslås att Boverket ska få i uppdrag att administrera ett långsiktigt särskilt stöd som kan sökas av kommuner och privata aktörer för olika typer av klimatanpassningsåtgärder i bebyggd miljö.

Vidare föreslår motionärerna i kommittémotion 2025/26:3514 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) ett nytt anslag, Energieffektivisering för bostadsfastigheter och lokaler, på 6 miljarder kronor. Stödet är tänkt att täcka 60 procent av kostnaden för åtgärder som genomförs för att minska energianvändningen för bostäder och lokaler. Boverket föreslås utreda formerna för stödet.

Amanda Palmstierna m.fl. (MP) föreslår i kommittémotion 2025/26:3514 även ett nytt anslag, Gröna och trygga samhällen på 100 000 000 kronor. Motionärerna vill återinföra ett stöd för att främja stadsgrönska, biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Syftet med anslaget är att utveckla gröna, trygga och hälsosamma miljöer samt styra mot målen i naturrestaureringslagen.

I kommittémotion 2025/26:3514 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) föreslås även ett nytt anslag, Renoveringsstöd i ekonomiskt utsatta områden, på 250 000 000 kronor. Stödet är tänkt att motverka höjda hyror i områden med socioekonomiska utmaningar i samband med renoveringar som inte i sig sänker energianvändningen men som görs i samband med energieffektiviseringsåtgärder. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2025/26:3547 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 11. Motionärerna föreslår att det utreds hur ett stöd för renovering och energieffektivisering i ekonomiskt utsatta bostadsområden kan utformas för att ge möjlighet till en mer omfattande renovering i samband med energieffektivisering utan att hyrorna höjs i en omfattning som kan leda till s.k. renoveräkning.

Ett sjätte förslag till nytt anslag framförs i kommittémotion 2025/26:3514 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP). Detta anslag, Trygghetsmedel för fastighetsägare, på 50 000 000 kronor är tänkt att gå till fastighetsägare i brottsutsatta områden för trygghetshöjande insatser.

I kommittémotion 2025/26:3514 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) föreslås även ett nytt anslag, Handläggning av byggkrediter, på 50 000 000 kronor. Anslaget är tänkt att användas för administration av byggkrediter.

Slutligen föreslår Amanda Palmstierna m.fl. (MP) i kommittémotion 2025/26:3514 ett nytt anslag, Konsumentområdets civilsamhällesorganisationer, på 20 000 000 kronor. Anslaget ska gå till det civila samhällets organisationer och deras arbete med att främja konsumenters intressen och bidra till standardiseringsarbeten.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Riksdagen har bestämt ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik till 1 775 128 000 kronor för 2026. Utskottet ska nu ta ställning till nivån på de olika anslagen inom utgiftsområdet. Ställningstagandet görs först för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet och sedan för området Konsumentpolitik.

Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet

Utskottet delar regeringens bedömning när det gäller det ekonomiska läget. Det fortsatta omvärldsläget med krig i närområdet och en utdragen lågkonjunktur inverkar på ekonomin. Samhällsplaneringen, bostadsbyggandet och utvecklingen på bostadsmarknaderna påverkas av högre räntor, hög inflation och höga energipriser. Det innebär att bostadsbyggandet avtagit och hushållens köpkraft minskat.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 18 och delar regeringens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att möta behoven och utvecklingen. För utgiftsområdet som helhet innebär regeringens förslag en anslagsminskning jämfört med 2025 års budget. Det beror främst på avvecklingen av stödet för energieffektivisering av flerbostadshus och investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande.

En välfungerande bostadsmarknad i hela landet, med tillgång till bostäder i varierande upplåtelseformer, är en viktig förutsättning för människors trygghet och livskvalitet. Det är även viktigt för en konkurrenskraftig ekonomi och tillväxt. Utskottet anser i likhet med regeringen att människors behov och efterfrågan ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas och att människor ska kunna flytta dit där arbeten finns. Samtidigt som det behöver byggas fler bostäder behöver det befintliga byggnadsbeståndet utnyttjas mer effektivt.

Regeringen avser att införa en möjlighet att subventionera garantiavgifter för att underlätta anordnandet av nya bostäder i s.k. etablerings- och omställningskommuner, under förutsättning att det är förenligt med statsstödsreglerna. Regeringen föreslår vidare ett tillskott till stiftelsen Norrlandsfonden för att få fram bostäder och stödja näringslivets gröna omställning (se utg.omr. 24). Utskottet välkomnar detta.

När det gäller stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad står utskottet bakom regeringens införande av obligatoriska hyresgarantier för barnfamiljer under vissa förutsättningar. (se utg.omr. 25). Regeringen avsätter även medel för utgifter för statsbidrag till byggemenskaper.

Utskottet välkomnar ett ökat anslag till Boverket, dels för förvaltningsutgifter men även för verkets arbete med kontroll av intygsgivare för bostadsrättsföreningar och för att finansiera arbetet med ett nytt system för bosättning av vissa nyanlända. I rådande omvärldsläge ser utskottet vidare, liksom regeringen, behov av en anslagsökning med anledning av Boverkets ansvar som beredskapsmyndighet inom det civila försvaret.

Regeringen föreslår att Lantmäteriets anslag ökas. Medlen ska bl.a. gå till myndighetens förvaltningsuppgifter, men även till att möta det ökade behovet av manuell granskning vid utlämnande av allmänna handlingar, samt arbetet med stärkta identitetskontroller vid lagfartsansökan och skärpta kontroller av utländska fastighetsförvärv. Utskottet anser att detta är en bra prioritering.

I budgetpropositionen aviserar regeringen ytterligare åtgärder och satsningar. Regeringen avser exempelvis att fortsätta sin inriktning på ett ökat småhusbyggande för att fler ska kunna förverkliga sina bostadsdrömmar. Regeringen har även för avsikt att höja bolånetaket och slopa det skärpta amorteringskravet. Utskottet välkomnar regeringens arbete för att skapa möjlighet för fler att äga sitt boende.

Utskottet anser liksom regeringen att krångliga regelverk och bristande tillgång till byggbar mark hämmar bostadsbyggandet. Därför ser utskottet positivt på regeringens fortsatta arbete med att bl.a. genomföra regel-förenklingar när det gäller byggkraven och att förenkla tillståndsprövningen enligt miljöbalken.

Utskottet står bakom regeringens prioritering när det gäller att fler ska kunna förverkliga drömmen om att bo i småhus. Denna prioritering har bl.a. resulterat i att Boverket fått i uppdrag att ta fram förslag på hur typ-godkännande av småhus kan genomföras och undersöka förutsättningarna för att, med vissa begränsningar, bygglovsbefria uppförandet av sådana typ-godkända småhus, det s.k. Sverigehuset. Samtidigt fortsätter egnahems-kommissionärens arbete att verka för ett ökat småhusbyggande, att nya trädgårdsstäder anläggs samt främjandet av en ny egnahemsrörelse.

Vidare välkomnar utskottet regeringens inriktning att reformera strand-skyddet bl.a. genom den utredning som ska analysera strandskydds-bestämmelserna och föreslå ändringar med syftet att öka möjligheterna att bygga nära vatten. Utskottet ser, liksom förra året, positivt på att regeringen avser att genomföra en översyn av befintliga system och regelverk i syfte att upprätta en mer sammanhållen ordning för nationell fysisk planering samt aviseringen om länsstyrelsernas bidrag till översynen.

Regeringen föreslår även en satsning på evidensbaserad kunskap om situationella åtgärder för trygghet och säkerhet. Utskottet välkomnar den föreslagna satsningen på kunskapsspridning och forskning kring frågor om den byggda miljöns utformning för trygghet och brottsförebyggande arbete.

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att utreda och föreslå förenklingar av och lättnader i reglerna för trafikbuller vid bostäder. Målet är förenklingar i detaljplaneprocessen, sänkta produktionskostnader och ökad flexibilitet i bostadsbyggandet. Utskottet ser positivt på denna inriktning.

Utskottet ser att en fortsatt minskning av byggbranschens klimat- och miljöpåverkan är en viktig prioritering, och välkomnar därför regeringens strategi för cirkulär ekonomi. Strategin är tänkt att ge stöd och hjälp till aktörer som vill göra medvetna val utifrån den cirkulära omställningen.

Mot denna bakgrund ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till anslagsfördelning och bemyndigande för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet inom utgiftsområde 18. Följaktligen avstyrker utskottet de förslag till alternativa anslagsfördelningar som framförs i motionerna.

Konsumentpolitik

I likhet med regeringen kan utskottet konstatera att konsumentmarknaderna förändras snabbt. En ökad global handel och nya betallösningar bidrar till ökade möjligheter för konsumenterna. Den snabba utvecklingen medför dock även utmaningar, särskilt för svaga konsumentgrupper som kan ha svårt att tillvarata och hävda sina rättigheter. Utskottet delar regeringens uppfattning att konsumentpolitiken behöver utvecklas ytterligare och att resurser behöver riktas mot att upprätthålla tydliga och balanserade regler som skyddar konsumenterna utan att försämra förutsättningarna för seriösa näringsidkare. Det behöver vidare finnas tillgång till en effektiv tvistlösning, och konsumenter behöver ha tillgång till information och stöd.

Utskottet delar vidare regeringens uppfattning om vilka åtgärder som behöver vidtas för att möta behoven och utvecklingen på konsumentmarknaderna. För att stärka konsumentskyddet och öka marknadskontrollen har bl.a. Konsumentverket fått flera uppdrag av regeringen. Ett av uppdragen handlar om att myndigheten ska stödja regeringens arbete med att stärka och påskynda förenklingsarbetet när det gäller företagens regelbörda, och ett annat uppdrag innebär att myndigheten ska vidta åtgärder för att komma till rätta med de problem som konsumenter upplever vid kontakter med företags kundtjänster. Konsumentverket har även fått i uppdrag att stärka arbetet när det gäller marknadsföring via s.k. influerare som riktas till barn och unga. Utskottet välkomnar att Konsumentverket får ökade resurser för att fortsätta detta viktiga arbete.

Mot bakgrund av bl.a. de digitala och komplexa konsumentmarknaderna är konsumenternas behov av konsumentvägledning fortfarande stort. Konsumentverket har haft i uppdrag att stärka stödet till den kommunala konsumentvägledningen. I likhet med regeringen ser utskottet att ett välfungerande stöd är viktigt för att stärka konsumenters kunskap om sina rättigheter och minska kostnader kopplade till konsumentproblem. Även i denna del ser utskottet därför positivt på det ökade anslaget till Konsumentverket.

De komplexa konsumentmarknaderna, tillsammans med den växande e-handeln, innebär vidare att tillgången till en effektiv tvistlösning inom skäligen tid är viktig. Att regeringen fortsätter att vidta åtgärder för att effektivisera tvistlösningsförfarandet välkomnas. Utskottet ser därför positivt på att anslaget till ARN ökar.

Utskottet är vidare ense med regeringen om att arbetet mot överskuldssättning bör prioriteras även fortsättningsvis och att fler åtgärder bör vidtas. Utskottet noterar i det sammanhanget att regeringen bl.a. har tillsatt en utredning om åtgärder mot överskuldssättning med särskilt fokus på s.k. evighetsgäldenärer. Utskottet ser fram emot resultatet av utredningen.

Utskottet ser också positivt på att regeringen gett bl.a. Konsumentverket i uppdrag att följa matprisernas utveckling för att säkerställa den tillfälliga sänkning av mervärdesskatten på livsmedel som aviserats i budgetpropositionen.

Utskottet anser avslutningsvis att regeringens förslag till anslagsfördelning inom det konsumentpolitiska området även i övrigt är väl avvägda.

Mot denna bakgrund ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till anslagsfördelning när det gäller det konsumentpolitiska området. Följaktligen avstyrker utskottet de förslag till alternativa anslagsfördelningar som framförs i motionerna.

Utskottets sammanfattande ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömningar av vilka prioriteringar, åtgärder och insatser som behövs på området och anser att de föreslagna anslagen är väl avvägda. Utskottet föreslår därför att riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 18 enligt regeringens förslag och lämnar det bemyndigande som begärts. Motionsförslagen avstyrks därmed.

Sjöfylleri

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att det bör göras en översyn och en utvärdering av det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri.

Motionerna

I motion 2025/26:1801 av Jan Ericson (M) föreslår motionären ett tillkännagivande om att en översyn bör göras av bestämmelserna om sjöfylleri i sjölagen. I motion 2025/26:2167 föreslår Sten Bergheden (M) ett tillkännagivande om att utvärdera promillegränsen på sjön.

Bakgrund

Den 1 juni 2010 utvidgades straffansvaret för sjöfylleri genom att det i sjölagen (1994:1009) infördes en nedre gräns på 0,2 promille alkohol i blodet, motsvarande 0,10 milligram per liter i utandningsluften. Även straffansvaret för grovt sjöfylleri utvidgades så att ansvar kan följa direkt vid en alkoholkoncentration om minst 1,0 promille i blodet, motsvarande 0,50 milligram per liter i utandningsluften (prop. 2009/10:76, bet. 2009/10:CU14, rskr. 2009/10:238).

Redovisat tillkännagivande

I november 2017 tillkännagav riksdagen, på utskottets förslag, att regeringen borde utvärdera det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri (bet. 2017/18:CU2, rskr. 2017/18:34). Den 30 augusti 2018 fick en utredare i uppdrag att utreda och utvärdera vissa frågor om trafikbrott och sjöfylleri. I uppdraget ingick att

utvärdera tillämpningen och effekterna av lagstiftningen om ett utvidgat straffansvar för sjöfylleri i form av en fast, nedre promillegräns som infördes i sjölagen 2010 (Ju 2018:F). Uppdraget redovisades i november 2019 genom promemorian Ett stärkt straffrättsligt skydd mot upprepad trafikbrottslighet och en utvärdering av den nedre promillegränsen för sjöfylleri (Ds 2019:22). I promemorian görs bedömningen att det inte finns behov av att ändra regleringen om sjöfylleri. Promemorian har remitterats, och remisstiden gick ut den 20 mars 2020. Med hänsyn till de åtgärder som vidtagits och redovisats har regeringen ansett att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat. Regeringen redovisade tillkännagivandet som slutbehandlat i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 4 s. 46). Justitieutskottet hade inte något att invända när det gällde regeringens redovisning av tillkännagivandet (bet. 2024/25:JuU1, rskr. 2024/25:86).

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om att bestämmelserna om sjöfylleri i sjölagen bör utvärderas, senast hösten 2024 (bet. 2024/25:CU1). Utskottet konstaterade då att regeringen har låtit utvärdera tillämpningen och effekterna av det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri och bedömde att yrkandet om en utvärdering hade blivit tillgodosett. Utskottet ansåg vidare att det saknades skäl att utreda en återgång till de tidigare promillegränserna för sjöfylleri. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har tillämpningen och effekterna av det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri utvärderats för en kort tid sedan. Motionsyrkandena om en översyn och en utvärdering av reglerna måste därmed anses tillgodosedda. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Reservation

Bostadspolitiskt mål, punkt 1 (V)

av Malcolm Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2821 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 och

avslår motionerna

2025/26:1326 av Sanna Backeskog (S) och

2025/26:1810 av Aida Birinxhiku m.fl. (S).

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att bostaden är en grundläggande rättighet. Vi menar att en bostad aldrig kan jämföras med andra handelsvaror, och därför måste bostadsbristen mötas med ett ökat politiskt ansvarstagande. I ett rikt land som Sverige borde det vara självklart att alla invånare har ett tryggt boende. En politik med särlösningar för vissa grupper står i motsättning till allt vi tror på. Att bygga bort bostadsbristen är därför något som måste prioriteras. Det bör framför allt byggas hyresrätter som vanliga löntagare har råd med. Tillsammans kan vi återskapa en statlig bostadspolitik där en generell välfärd är ledord.

För att tydliggöra en ny inriktning för bostadspolitiken vill vi ersätta riksdagens bostadspolitiska mål. Jag menar att nuvarande mål inte återspeglar de samhällsbehov och utmaningar som finns. Riksdagens bostadspolitiska mål för utgiftsområde 18 bör ersättas med följande:

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors behov, bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt och socialt hållbar utveckling vara grunden för verksamheten.

Det jag nu anfört om behovet av ett nytt bostadspolitiskt mål för utgiftsområde 18 bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 2 (S)

Joakim Järrebring (S), Leif Nysmed (S), Laila Naraghi (S), Denis Begic (S) och Anna-Belle Strömberg (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 18 inte får överstiga 1 775 128 000 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 18. Socialdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3551. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 1 i det betänkandet. Förslaget till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 18 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3647.

Världen har förändrats: säkerhetsläget är allvarligt och den globala ekonomin är i gungning. Sverige går i fel riktning. Regeringens budget saknar de strukturella reformer som skulle behövas för att få igång tillväxten och minska arbetslösheten. Inte heller tillgodoses behoven i välfärden eller det som krävs för att bryta nyrekryteringen till de kriminella gängen.

Socialdemokraterna vill vända Sveriges negativa utveckling. Vi prioriterar långsiktiga investeringar för att stärka vanligt folks ekonomi, få fler i jobb och öka tillväxten. Vi satsar bl.a. på sjukvården och skolan samt föreslår kraftfulla åtgärder för att bryta nyrekryteringen till kriminella gäng. Vi säger nej till skattebonusar till dem som tjänar allra mest och stöttar de familjer och pensionärer som har det tuffast.

Samtidigt stärker vi Sveriges finansiella sparande jämfört med regeringens förslag. Alla våra nya satsningar är finansierade genom antingen ökade intäkter eller omprioriteringar. Med rätt prioriteringar går det att få fart på tillväxten samt stötta vanliga familjer och bygga upp välfärden samtidigt som vi tar ansvar för statens finanser.

När det gäller bostadsbyggandet är situationen akut, och detta gäller inte minst för träbyggnadsindustrin. Konkurer och varsel är ett faktum i en sektor som traditionellt fungerar som tillväxtmotor. Byggsektorn har gått igenom ett stålbad och staten bör skyndsamt bidra med fler aktiva åtgärder.

Socialdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 18 innebär i huvudsak följande.

För det första föreslår vi två nya åtgärder i form av dels en statlig byggstimulans, dels statliga byggkrediter. Den statliga byggstimulansen i form

av ett produktionsstöd är riktat till mindre orter och arbetsmarknadsregioner med stora industrietableringar samt till studentbostäder. De statliga byggkrediterna är i stället en förmånlig statlig medfinansiering till nyproduktion. För att bekosta införandet och administrationen av den statliga byggstimulansen och de statliga byggkrediterna föreslår vi att anslaget 1:3 Boverket ökas med 50 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Både den statliga byggstimulansen och statliga byggkrediter ska vara kopplade till tydliga kreditvillkor när det gäller hyres- eller prisnivå, klimatstandard och sociala hänsyn i utformning och bostadsförmedling.

Den statliga byggstimulans som vi föreslår ska betalas ut efter färdigställda projekt. Därför bör riksdagen bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som täcker kostnaden för detta. Vi föreslår att regeringen bemyndigas ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 3 miljarder kronor 2026. Vi föreslår även att riksdagen ska bemyndiga regeringen att för 2026 ta upp lån i Riksgäldskontoret för statliga byggkrediter som uppgår till 5,12 miljarder kronor.

Generativ AI kan bidra till en positiv utveckling inom många områden, men det finns samtidigt risker. Därför är tillsyn och tillämpning av den befintliga konsumentlagstiftningen viktig. Ny lagstiftning behöver tas fram, och för detta ändamål föreslår vi 45 miljoner kronor mer än regeringen till anslaget 2:1 Konsumentverket.

Det är nödvändigt att förbättra befintliga byggnaders energiprestanda genom att främja kostnadseffektiva åtgärder vid genomförandet av energieffektiviserande renoveringar. Vi anser att behovet av ett riktat stöd för energieffektiviseringar är minst lika aktuellt 2026 som tidigare år. Vi föreslår därför 500 miljoner kronor till ett nytt anslag benämnt Energieffektivisering av flerbostadshus.

Som ett betydelsefullt komplement till Konsumentverket utförs ett viktigt arbete på konsumentområdet av en rad olika organisationer i det civila samhället. Regeringen och Sverigedemokraterna har dock avskaffat anslaget till dessa organisationer. Vi motsätter oss avvecklingen och föreslår 15 000 000 kronor till ett nytt anslag benämnt Åtgärder på konsumentområdet. Det innebär att anslaget återställs till 2023 års nivå.

Många hyresvärdar kräver att en bostadssökande ska ha en tillsvidareanställning för att få ett förstahandskontrakt. Därmed utesluts många från möjligheten till en egen bostad. Hyresgarantier används redan idag av några kommuner. Inte minst utsatta barnfamiljer har genom hyresgarantier fått tillgång till ett förstahandskontrakt. Det kommunala bostadsförsörjningsansvaret gäller inte bara barnfamiljer. Vi vill därför vidga användandet av hyresgarantier till fler personer. Vi föreslår ett nytt anslag på 74,5 miljoner kronor för en förstärkt användning av kommunala hyresgarantier.

Sammanfattningsvis anvisar Socialdemokraterna 684 500 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 18 för 2026 och föreslår därutöver att regeringen bemyndigas att ingå ekonomiska åtaganden enligt det som anförs ovan.

2. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 2 (V)

Malcolm Momodou Jallow (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 18 inte får överstiga 1 775 128 000 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå som jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 18. Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:2792. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 2 i det betänkandet. Förslaget till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 18 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3171.

Den svenska ekonomins utveckling har varit svag de senaste åren. Regeringens politik och reallönesänkningarna har drabbat bl.a. hushållens konsumtion och investeringarna i näringslivet. I Sverige har den ekonomiska ojämlikheten ökat sedan mitten av 1980-talet. Regeringen har under nuvarande mandatperiod fortsatt att sänka skatterna, vilket innebär att utrymmet att satsa på hushållen eller välfärden ständigt minskar. För 2026 föreslår regeringen dessutom fortsatta skattesänkningar med över 50 miljarder kronor.

I Vänsterpartiets budgetalternativ finns en annan inriktning. I stället för att sänka skatten för de med höga inkomster vill vi beskatta bankernas övervinster och höja kapitalskatterna. Vi vill omvandla dagens rotavdrag till ett grönt rotavdrag för att underlätta den gröna omställningen. Pengarna ska istället gå till att bl.a. stärka välfärden, med ett särskilt fokus på sjukvården. Vi avsätter även resurser till klimatinvesteringar och stärker hushållens ekonomi bl.a. genom höjda barnbidrag. Så bygger vi Sverige starkare samtidigt som vi utjämnar klyftorna.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 18 innebär i huvudsak följande.

Vänsterpartiet anvisar extra medel till Boverket för att finansiera två stöd. För det första föreslår vi en finansiering av ny- och ombyggnad av bostäder på landsbygden. Det största hindret för omfattande ombyggnader och för bostadsbyggande i mindre kommuner är finansieringssvårigheter. Vänsterpartiet anslår därför 3 miljoner kronor till Boverket för att införa en ny stödmodell i enlighet med Boverkets förslag i rapporten Finansiering av ny- och ombyggnad av bostäder på landsbygden (rapport 2019:11). Stödmodellen innebär ett statligt topplån med delvis kommunalt förlustansvar för att uppföra och bygga om egnahemshus. Vänsterpartiet föreslår även att 100 miljoner kronor anvisas till Boverket för att införa ett tillgänglighetsstöd. Moderna

städer och samhällen bör utformas utifrån universell design och syftet med stödet är att stimulera ett mer tillgängligt samhälle. Vänsterpartiet anvisar sammanlagt 103 miljoner kronor mer än regeringen till anslaget 1:3 Boverket.

För att möta konjunkturnedgången, upprätthålla en hög byggtakt, minska bostadsbristen och öka antalet klimatsmarta hyresrätter med lägre hyra satsar Vänsterpartiet 2 miljarder kronor för halva 2026 på ett stöd för byggande av hyresrätter. För ett helt år (från 2027 och framåt) ska stödet alltså vara det dubbla. Erfarenheten har visat att marknaden inte klarar att bygga de bostäder som samhället är i störst behov av, dvs. klimatsmarta hyresrätter med hyror som vanliga löntagare har råd med. Staten måste därför ta ett större finansiellt ansvar. Vänsterpartiet föreslår därför ett nytt stöd för klimatsmarta hyresrätter. Så länge upplåtelseformen är hyresrätt ska stödet kunna lämnas till bostäder i såväl flerbostadshus som småhus. Det ska villkoras med ett tak för hyresnivåerna som ska ligga fast i 15 år. Det nya stödet ska ha en tydlig koppling till klimatmålen, och det som byggs ska ha en betydligt lägre energianvändning jämfört de krav som finns i dag. Den som bygger med investeringsstöd ska inte få ställa högre krav på den bostadssökandes ekonomi än vad som motsvarar riksnormen för försörjningsstöd plus aktuell hyra.

Som komplement till stödet för vanliga hyresrätter föreslår Vänsterpartiet även ett stöd för anordnande av klimatsmarta studentbostäder. I stora drag ska de båda stöden utformas på liknande sätt, med bl.a. villkor om tak för hyresnivåerna och större krav på klimatsmarta bostäder än tidigare. Stödet till studentbostäder bör i sin nya utformning utökas något per byggd bostad i syfte att sänka hyrorna för studentbostäder. Vänsterpartiet anslår 250 miljoner kronor för halva 2026 till ett nytt anslag, Stöd för anordnande av klimatsmarta studentbostäder. För ett helt år (från 2027 och framåt) ska stödet vara det dubbla.

Vänsterpartiet anslår vidare 500 miljoner kronor för halva 2026 till ett nytt stöd som riktar sig specifikt till den som avser att bygga klimatsmarta flerbostadshus i trä med rimliga hyror. För ett helt år (från 2027 och framåt) ska stödet vara det dubbla. Syftet är att specifikt öka byggandet av flerbostadshus i trä. Ett ökat industriellt träbyggande skapar arbetstillfällen och utveckling utanför städerna och bidrar på så sätt till en bättre balans mellan stad och land.

För att ytterligare stimulera byggandet av hyresbostäder med rimliga hyror, bör staten erbjuda topplån med låg ränta som ersätter större delen av det egna kapitalet för byggbolagen. Vänsterpartiet föreslår därför att ett system med statliga topplån inrättas. Förslaget innebär en ökad upplåning för staten på motsvarande 10 miljarder kronor 2026. Över tid ska systemet skalas upp och statens upplåning utökas. Vänsterpartiet anslår 200 miljoner kronor till ett nytt anslag, Statliga topplån för byggande av hyresrätter. Kostnaden som avses är räntekostnad och viss täckning av kapitalförluster.

Stora delar av det svenska beståndet av flerbostadshus är i behov av både upprustning och energieffektivisering. Enligt Boverkets beräkningar är kostnaderna för upprustningen omfattande. Det ägda beståndet har under lång

tid fått statliga bidrag för renovering, ombyggnad och tillbyggnad via rotavdraget. Staten måste nu ta ett finansiellt ansvar och stödja renoveringar och energieffektiviseringar av hyresfastigheter. Vänsterpartiet motsatte sig avvecklingen av det tidigare energieffektiviseringsstödet som inleddes vid årsskiftet 2021/2022. Vi anser att stödet bör återinföras och sätter därför av 750 miljoner kronor till ett nytt anslag. Stöd för renovering och energieffektivisering av flerbostadshus med hyresrätt.

Vänsterpartiet vill se klimatsmarta stadsdelar. Vi vill se en satsning där olika aktörer får söka stöd för sina projekt, t.ex. klimatsmarta hus, grön el, bilfria gator och stadsodlingar. Vänsterpartiet föreslår därför att ett nytt anslag inrättas för detta och avsätter 100 miljoner kronor för 2026.

Det offentliga har ett betydande ansvar för den framtida klimatutvecklingen. Vi föreslår därför ett nytt anslag för Klimatneutrala byggplaner på 100 miljoner kronor. Stödet ska gå till kommunernas arbete med att ta fram klimatneutrala byggplaner. Syftet är att kommunerna ska tilldela mark till byggherrar som erbjuder såväl klimatsmart nyproduktion som boendekostnader anpassade för en majoritet av befolkningen.

Barn och unga ska inkluderas i det offentliga rummet. Oavsett var man bor måste det finnas tillgång till icke-kommersiella mötesplatser i närmiljön. Vänsterpartiet föreslår därför ett stöd där kommunerna kan söka pengar för investeringar i lekpark, parklekar och ytor för spontanidrott. För ändamålet föreslår vi ett nytt anslag om 150 miljoner kronor för 2026.

Det är välkänt att det utgör en stor hälsorisk att andas in radon. Ett radonstöd har funnits i flera omgångar och bidragit till att tusentals egnahem har radonsanerats. Vänsterpartiet föreslår att 40 miljoner kronor avsätts för ett återinförande av radonstödet. Utformningen av stödet ska utvidgas så att det även omfattar flerbostadshus.

Vänsterpartiet vill även avsätta medel för stöd till civilsamhällets konsumentorganisationer. Det är viktigare än någonsin att stödja organisationer som ger stöd och information om konsumtion. Vänsterpartiet föreslår därför ett nytt anslag på 20 miljoner kronor för att återinföra ett stöd till civilsamhällets konsumentorganisationer.

Fler kommuner behöver erbjuda konsumentvägledning för att garantera alla människors tillgång till god vägledning på konsumentområdet. Vänsterpartiet föreslår ett nytt anslag på 50 miljoner kronor för att förstärka konsumentvägledar- och skuldrådgivarverksamheterna i kommunerna. Vid användning av stödet till anställning krävs 50 procents medfinansiering av kommunerna.

Sammanfattningsvis anvisar Vänsterpartiet 4 263 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 18 för 2026.

3. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 2 (C)

Alireza Akhondi (C) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den Centerpartiet önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3811. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 3 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 18 som skiljer sig från regeringens förslag. Förslaget till statens budget 2026 inom utgiftsområde 18 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3735.

Sverige står inför flera allvarliga kriser. Arbetslösheten har stigit, den ekonomiska tillväxten är svag och färre nya företag startas. Resurserna till välfärden minskar. Regeringens politik har förvärrat situationen och det krävs en tydlig kursändring. För att bekämpa den höga arbetslösheten behövs en offensiv jobbpolitik och kostnaderna för företag att anställa måste sänkas. Sverige behöver vidare ta tillbaka ledarskapet i klimatpolitiken. Det krävs kraftfulla satsningar på fossilfri energi och åtgärder för att stärka den gröna industrialiseringen. Det behövs även satsningar på infrastrukturen och en välfärd som är av god kvalitet och tillgänglig för alla.

Den ekonomiska situationen påverkar i hög grad även samhällsplaneringen, bostadsbyggandet, bostadsmarknaden och våra konsumtionsmönster. Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 18 innebär i huvudsak följande.

Byggandet har på senare år minskat kraftigt trots att behovet av bostäder fortfarande är stort. En majoritet av Sveriges kommuner rapporterar ett underskott på bostäder i någon form. Det är tydligt att fler bostäder behöver byggas samtidigt som det befintliga bostadsbeståndet behöver nyttjas mer effektivt. Det behövs även en ökad medvetenhet om att förutsättningarna för att bygga och att skapa bra boendemiljöer skiljer sig åt i olika delar av landet. Staten behöver stödja och uppmuntra kommunerna i planeringsarbetet, och den regionala samordningen i planarbetet behöver förstärkas. Vidare behöver överklagandeprocesserna begränsas och Lantmäteriets handläggningstider förkortas. Det bör införas en kommunal försöksverksamhet för att förkorta och förenkla byggprocesser. Digitaliseringen av plan- och byggprocesserna måste också fortsätta. Riksintressena måste preciseras eftersom områdena har blivit så omfattande att de står i strid med andra angelägna behov. Den svenska bostadsmarknaden behöver reformeras och flera utredningar har lämnat förslag till åtgärder. En kriskommission för bostadsmarknaden behövs för att samordna reformerna.

När det gäller anslaget 1:1 Bostadspolitisk utveckling anser Centerpartiet att anslaget ska ökas med 3 miljoner kronor för att satsa på forskning och innovation för ett hållbart och effektivt byggande. Med Centerpartiets förslag till anslaget 1:3 Boverket minskas anslaget med 10 miljoner kronor till följd

av en effektivare kontorsanvändning. När det gäller anslaget 1:5 Lantmäteriet föreslås en ökning av anslaget med 10 miljoner kronor för att åstadkomma mer kostnadseffektiva fastighetsbildningsprocesser.

På det konsumentpolitiska området har utvecklingen av handeln på många sätt gynnat konsumenterna som har fått en större valfrihet, tillgång till fler försäljningskanaler och ökade möjligheter att göra aktiva val. Den ökade konsumtionen har dock en allvarlig baksida i form av en ohållbar miljöbelastning. Utvecklingen på konsumentmarknaderna, bl.a. en ökad komplexitet hos varor och tjänster och en internationell marknad, har också försvårat för konsumenterna att göra välgrundade val. Det är konsumentpolitikens uppgift att ge konsumenterna bästa möjliga förutsättningar att göra hållbara och miljö- och klimatsmarta val. Regeringen har valt att kraftigt minska anslagen till konsumentorganisationerna. Centerpartiet ser dock att civilsamhället och konsumentorganisationerna är viktiga aktörer i samhällsdebatten om konsumentfrågor.

När det gäller anslaget 2:1 Konsumentverket föreslår Centerpartiet en ökning med 2 miljoner kronor för att satsa på de fristående konsumentorganisationerna, men samtidigt föreslås en minskning av anslaget med 4 miljoner kronor då Centerpartiet motsätter sig regeringens satsning på AI och att stoppa farliga produkter.

Centerpartiet föreslår avslutningsvis en nedjustering av pris- och löneomräkningen vilket får till följd att samtliga myndigheters anslag minskas.

Sammanfattningsvis anvisar Centerpartiet 8 800 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 18 för 2026.

4. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 2 (MP)

Amanda Palmstierna (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 18 inte får överstiga 1 775 128 000 kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 18. Miljöpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3770. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 4 i det betänkandet. Förslaget till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 18 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3514.

Miljöpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 18 innebär i huvudsak följande.

Alla har rätt till en bostad och ett tryggt hem. Miljöpartiets bostadspolitik syftar till att främja klimatsmarta bostäder samt att motverka segregation och

hemlöshet. Bostadsbristen är ett stort problem, och det befintliga bostadsutbudet behöver bättre motsvara befolkningens behov. Det krävs vidare tydligare regler för att skapa en konkurrenskraftig klimatomställning i byggsektorn. Även kraven för klimatdeklarationerna behöver utvecklas och gränsvärdena behöver successivt skärpas. För att öka livskvaliteten, bidra till den biologiska mångfalden och stärka klimatanpassningen måste mer natur integreras i de urbana miljöerna.

Miljöpartiet ser ett behov av ett statligt stöd för att bygga fler bostäder med fokus på klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror. Därför bör det införas statliga byggkrediter som en statlig medfinansiering till ny- och ombyggnationer. Byggkrediterna ska vara kopplade till villkor när det gäller bl.a. hyresnivå, klimatstandard och arbetsförhållanden. För att administrera byggkrediterna föreslås ett nytt anslag benämnt Handläggning av byggkrediter på 50 miljoner kronor.

Vidare föreslås ett nytt anslag på 2 miljarder kronor benämnt Investeringsstöd för grönt samhällsbygge. Stödet är avsett för att bygga bostäder och andra samhällsnyttiga byggnader samt för infrastruktur i expansiva regioner i samband med större industrisatsningar. Miljöpartiet föreslår att Boverket får i uppdrag att ta fram kriterier för stödet.

Allt fler aktörer inom byggsektorn går mot ett cirkulärt byggande. Miljöpartiet vill göra det enklare att bygga med återbrukat material, att bygga i trä och att ta vara på rivningsmaterial. Miljöpartiet vill därför ge Boverket ett utökat uppdrag att stötta aktörer när det gäller det cirkulära byggandet. För detta ändamål anslår Miljöpartiet 5 miljoner kronor till anslag 1:3 Boverket. Miljöpartiet ger vidare Boverket i uppdrag att informera fastighetsägare om förändringen när det gäller fastighetsnära insamling av material inom fastigheten. Även för detta ändamål anslås 5 miljoner kronor till anslaget 1:3 Boverket.

För att skydda medborgarna mot höga elkostnader samtidigt som vi sparar el, råmaterial och klimatutsläpp måste samhället arbeta långsiktigt med att energieffektivisera bostads- och fastighetssektorn. Miljöpartiet anser att detta arbete behöver prioriteras. Miljöpartiet föreslår därför ett återinfört statligt stöd för energieffektivisering av lokaler och bostadsfastigheter. För detta anslås 6 miljarder kronor till ett nytt anslag. Staten bör stå för 60 procent av kostnaden för de åtgärder som vidtas för att minska energianvändningen. I samband med att stödet för energieffektivisering införs vill Miljöpartiet även införa ett renoveringsstöd till främst ekonomiskt utsatta områden. Stödet ska motverka höjda hyror och s.k. renovräkningar i dessa områden. För detta ändamål föreslås ett nytt anslag benämnt Renoveringsstöd i ekonomiskt utsatta områden på 250 miljoner kronor.

Den befintliga bebyggda miljön måste klimatanpassas för att skyddas mot bl.a. skyfall och värmeböljor. Många olika åtgärder behöver vidtas. Det handlar t.ex. om förstärkt grönstruktur, hållbar dagvattenhantering, höjdsättning av mark och byggnader samt skydd mot översvämningar. Miljöpartiet vill möjliggöra för offentliga, privata och ideella aktörer att vidta åtgärder för

att klimatanpassa redan bebyggd miljö. Miljöpartiet föreslår därför ett nytt anslag på 1 miljard kronor benämnt Klimatanpassning av bebyggd miljö.

För att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle är det viktigt att öka antalet naturområden och utveckla grönområden i städer och tätorter. Miljöpartiet vill återinföra stödet för gröna och trygga samhällen för att främja stadsgrönska, biologisk mångfald och ekosystemtjänster genom ett nytt anslag benämnt Gröna och trygga samhällen på 100 miljoner kronor.

För Miljöpartiet är det vidare viktigt att människor känner sig trygga i sina hem och bostadsområden. Trygghet ska inte bekostas av redan ekonomiskt utsatta människor genom höjd hyra. Därför vill Miljöpartiet skapa en trygghetspeng som fastighetsägare i brottsutsatta områden ska kunna söka för trygghetshöjande insatser. För detta föreslås ett nytt anslag benämnt Trygghetsmedel för fastighetsägare på 50 miljoner kronor.

Miljöpartiet vill vidare se en långsiktig grön konsumentpolitik. Konsumentmarknaderna är under snabb omvandling och förändrar konsumenternas val och förutsättningar. En mer hållbar konsumtion bör främjas där det är enkelt att välja miljömässigt bättre produkter och leveranser. De komplexa konsumentmarknaderna riskerar att ytterligare öka konsumenternas informationsunderläge. Överskuldsättning innebär inte bara problem för den skuldsatte och dennes anhöriga utan även för samhället i stort. För att nå sårbara grupper behövs bl.a. en tillgänglig kommunal konsumentvägledning. För att stärka Konsumentverkets arbete med vägledning till konsumenter föreslår Miljöpartiet att anslaget 2:1 Konsumentverket höjs med 10 miljoner kronor.

Till skillnad mot regeringen anser Miljöpartiet att det är angeläget att det civila samhällets organisationer även i fortsättningen har möjlighet att främja konsumenters intressen och bidra till standardiseringsarbeten. Miljöpartiet föreslår därför ett stöd till det civila samhällets organisationer genom ett nytt anslag benämnt Konsumentområdets civilsamhällesorganisationer på 20 miljoner kronor. Fler produkter behöver en tydligare klimatmärkning och kända certifierade miljömärkningar underlättar för konsumenterna. För att främja arbetet med miljömärkningen föreslår Miljöpartiet att anslaget 2:4 Bidrag till miljömärkning av produkter höjs med 2 miljoner kronor.

Sammanfattningsvis anvisar Miljöpartiet 9 492 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 18 för 2026.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:1 Budgetpropositionen för 2026 utgiftsområde 18:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.3).
2. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:1326 av Sanna Backeskog (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av hur staten kan ta ett större socialt hållbart ansvar för bostadsmarknaden och hur Sveriges mål för boende och samhällsplanering tydligare kan innefatta mål om en jämlik och jämställd bostadspolitik och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1801 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av sjöfyllerilagen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1810 av Aida Birinxhiku m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa ett bostadspolitiskt mål som innebär att produktionen ska hålla jämn takt med det prognostiserade behovet av nya bostäder, i syfte att bygga bort bostadsbristen, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2167 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera promillegränsen på sjön och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2821 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt bostadspolitiskt mål och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör avsätta resurser för införandet av ett stöd för byggande av hyresrätter och samtidigt låta Boverket snabbutreda utformningen av detsamma med målsättningen att ha ett stöd för byggande av hyresrätter på plats under andra halvan av 2026 och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör avsätta resurser för införandet av ett stöd för byggande av studentbostäder och samtidigt låta Boverket snabbutreda utformningen av detsamma, med målsättningen att ha ett stöd för byggande av studentbostäder på plats under andra halvan av 2026, och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör inrätta ett system med statliga topplån och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör införa ett energieffektiviseringsstöd för flerbostadshus med hyresrätt och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Boverket i uppdrag att utforma stöd för klimatsmart planering och nybyggnation och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör avsätta resurser för införandet av ett stöd för byggande av klimatsmarta flerbostadshus i trä med rimliga hyror och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen under 2026 bör införa ett radonstöd för såväl småhus som flerbostadshus och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3171 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Boverket ska få i uppdrag att administrera ett långsiktigt särskilt stöd som kan sökas av kommuner och privata aktörer för olika typer av klimatanpassningsåtgärder i bebyggd miljö och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett investeringsstöd för grönt samhällsbygge för byggande av bostäder och andra samhällsnyttiga byggnader och infrastruktur i expansiva regioner kopplat till större gröna industrisatsningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3514 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell A i motionen.

2025/26:3547 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett stöd för renovering och energieffektivisering i ekonomiskt utsatta bostadsområden kan utformas för att ge möjlighet till en mer omfattande renovering i samband med energieffektivisering utan att hyrorna höjs i en omfattning som kan leda till renoveräkningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3647 av Joakim Järrebring m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget 99:4 Statlig byggstimulans ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 3 miljarder kronor.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2026 ta upp lån i Riksgäldskontoret för statliga byggkrediter som uppgår till 5,12 miljarder kronor.

2025/26:3649 av Joakim Järrebring m.fl. (S):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökat anslag till Konsumentverket för fler kontroller och nya verktyg och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna civilsamhällets viktiga roll och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återställa anslaget till konsumentorganisationerna till 2023 års nivå och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en statlig byggstimulans och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga 10 000 nya studentbostäder under de närmaste fyra åren och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa statliga byggkrediter och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektivisering av flerbostadshus och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3735 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabellen i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2026 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Tusental kronor

Anslag		Regeringens förslag		Avvikelse från regeringen		
			S	V	C	MP
1:1	Bostadspolitisk utveckling	123 000	±0	±0	3 000	±0
1:2	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	4 000	±0	±0	±0	±0
1:3	Boverket	320 063	50 000	103 000	−11 500	10 000
1:4	Statens geotekniska institut	58 872	±0	±0	−300	±0
1:5	Lantmäteriet	963 198	±0	±0	4 000	±0
2:1	Konsumentverket	197 867	45 000	±0	−3 500	10 000
2:2	Allmänna reklamationsnämnden	68 041	±0	±0	−300	±0
2:3	Fastighetsmäklarinspektionen	36 963	±0	±0	−200	±0
2:4	Bidrag till miljömärkning av produkter	3 124	±0	±0	±0	2 000
Förslag till anslag utöver regeringens förslag						
99:1	Energieffektivisering av flerbostadshus	±0	500 000	±0	±0	±0
99:2	Åtgärder på konsumentområdet	±0	15 000	±0	±0	±0
99:3	Kommunala hyresgarantier	±0	74 500	±0	±0	±0
99:4	Stöd för anordnande av klimatsmarta hyresbostäder	±0	±0	2 000 000	±0	±0
99:5	Stöd för anordnande av klimatsmarta studentbostäder	±0	±0	250 000	±0	±0
99:6	Stöd för anordnande av klimatsmarta flerbostadshus i trä	±0	±0	500 000	±0	±0
99:7	Statliga topplån för byggande av hyresrätter	±0	±0	200 000	±0	±0

99:8	Stöd för renovering och energieffektivisering av flerbostadshus med hyresrätt	±0	±0	750 000	±0	±0
99:9	Klimatsmart stadsplanering	±0	±0	100 000	±0	±0
99:10	Klimatneutrala byggplaner	±0	±0	100 000	±0	±0
99:11	Investeringsstöd för att upprusta, utveckla och bygga nya lekparkar, bemannade parklekar och områden för spontanidrott	±0	±0	150 000	±0	±0
99:12	Radonstöd	±0	±0	40 000	±0	±0
99:13	Stöd till civilsamhällets konsumentorganisationer	±0	±0	20 000	±0	±0
99:14	Stöd till kommunal konsumentvägledning	±0	±0	50 000	±0	±0
99:15	Investeringsstöd för grönt samhällsbygge	±0	±0	±0	±0	2 000 000
99:16	Klimatanpassning av bebyggd miljö	±0	±0	±0	±0	1 000 000
99:17	Energieffektivisering för bostadsfastigheter och lokaler	±0	±0	±0	±0	6 000 000
99:18	Gröna och trygga samhällen	±0	±0	±0	±0	100 000
99:19	Renoveringsstöd i ekonomiskt utsatta områden	±0	±0	±0	±0	250 000
99:20	Trygghetsmedel för fastighetsägare	±0	±0	±0	±0	50 000
99:21	Handläggning av byggkrediter	±0	±0	±0	±0	50 000
99:22	Konsumentområdets civilsamhällesorganisationer	±0	±0	±0	±0	20 000
Summa anslag inom utgiftsområdet		1 775 128	684 500	4 263 000	-8 800	9 492 000